

Hållbarhet skapar bra ekonomiskt läge i ingenjörstata företag

Innovations- och
konjunkturrapport
hösten 2019

Om Innovations- och konjunkturrapporten

Sveriges Ingenjörer undersöker två gånger per år innovations- och konjunkturläget i landets ingenjörstata företag. Svaren ligger till grund för två rapporter som utkommer på hösten och våren. Undersökningen hösten 2019 utgår ifrån 92 000 ingenjörmedlemmar i det svenska näringslivet och bygger på svar från de fackligt förtroendevalda i företagens akademikerföreningar. De förtroendevalda har god kännedom om företagets strategiska arbete och forskning i sina roller som representanter i företagens styrelser. Där har de daglig medlemskontakt med ingenjörerna som driver företagets tekniska utveckling.

Totalt har 645 förtroendevalda fått enkäten och 379 svarat, vilket ger en svarsfrekvens på 59 procent. Andelen representanter från små företag var 10 procent, medelstora 29 procent och stora företag 61 procent.

Cirka 70 procent av företagen bedriver eget forsknings- och utvecklingsarbete (FoU). I rapporten finns en fördjupning om sambandet mellan hållbarhet och ekonomisk framgång. Halvårsboksluten för 2019 i de 19 största industriföretagen är analyserade och resultaten aggregerade, vilket också återfinns i en kommande rapport från Facken inom Industrin.

59%

Totalt har 645 förtroendevalda fått enkäten och 379 svarat, vilket ger en svarsfrekvens på 59 procent.

För mer information om rapportens innehåll kontakta Staffan Bjurulf, staffan.bjurulf@sverigesingenjorer.se
Tel: 073-360 61 78

Om enkäten

Resultatredovisningen redovisas i åtta bransch- och arbetsgivarförbund. Resultaten är analyserade i industri- respektive tjänstesektor enligt följande:

Industrisektorn

- Innovations- och kemiindustrierna i Sverige (IKEM)
- Teknikarbetsgivarna (TAG) teknikavtal
- Stål- och Metall Arbetsgivareförbundet
- Skogsindustrierna pappers- och massa
- Energiföretagen (EFA) branschavtal energi

Tjänstesektorn

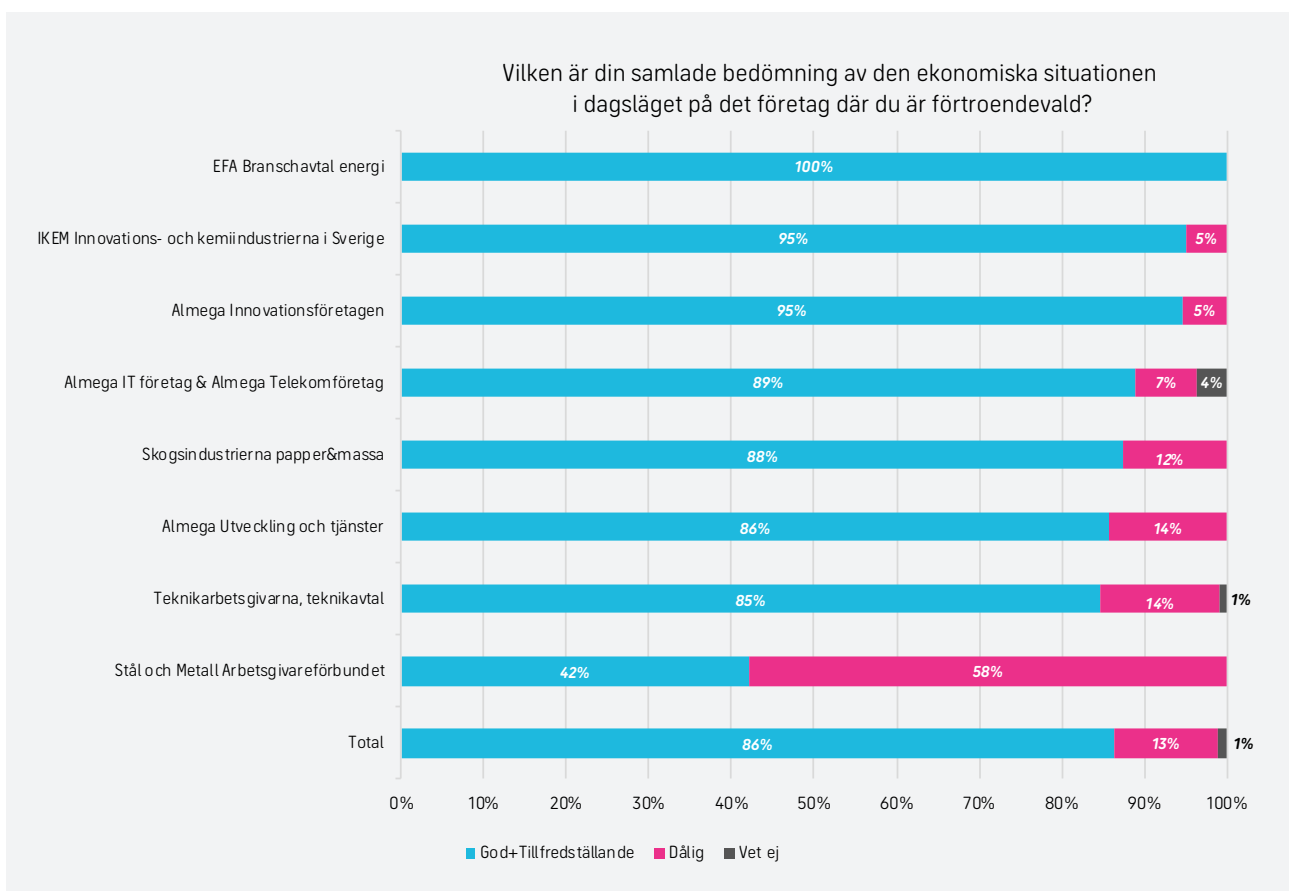
- Almega Innovationsföretagen
- Almega IT företag & Almega Telekomföretag
- Almega Utveckling och Tjänster

Sammanfattning

- 1) Det är ett bra ekonomiskt läge i de ingenjörstata företagen hösten 2019.** Det framgår av enkätsvaren från förtroendevalda i 379 företag i det svenska näringslivet. Detta vidimeras också av halvårsbokslut som analyserats och presenteras samlat från de 19 största industribolagen. Analysen från boksluten visar att industriföretagen har haft en god omsättnings- och vinstutveckling under första halvåret 2019.
- 2) Satsningen på hållbar utveckling och förnyelse är en framgångsfaktor och ger ekonomisk framgång även på en vikande marknad.** Den forskning och utveckling som de ingenjörstata företagen gör är inriktad på att utveckla och ställa om företagen för att nå en lägre miljöpåverkan och bidra till en hållbar omställning. De nya produkter och tjänster som produceras har en lägre miljöbelastning och ger lägre ekologiska avtryck. Företagen har framgång på marknaden trots upptrappning av handelskonflikten mellan USA och Kina, Brexitkaos och en stor oro på världsmarknaden. Att ha ingenjörer som utvecklar hållbara lösningar är ekonomiskt lönsamt.
- 3) Företagen sätter inte ingenjörernas värdeskapande i relation till ingenjörernas löneutveckling.** Trots en stark ekonomisk utveckling, som ingenjörerna står bakom med sina innovationer, får de inte ta del av det skapade värdet i sin löneutveckling. Därför efterfrågar två av tre av de förtroendevalda en ny lönestruktur på företagen, där lönen sätts i relation till det värdeskapande och utveckling som ingenjörerna står för. Detta gäller särskilt hos företagen inom Almega Utveckling och Tjänster, Industrierbetsgivarna och Teknikarbetsgivarna. Risken är stor att arbetsgivare som inte värderar sin utvecklings-kompetens riskerar att stå utan rätt teknisk kompetens om inte lönen i högre grad anpassas till det värde som ingenjörerna skapar. Detta gäller särskilt då fyra av fem företag också saknar en långsiktig plan för att underhålla och stärka sina anställdas kompetens.

Den ekonomiska situationen är god

Branschresultaten är hämtade från enkätundersökningen där de förtroendevalda har gett sin bedömning av den ekonomiska situationen i dagsläget med svarsalternativen: god, tillfredsställande, dålig och vet ej. Den stora majoriteten av de förtroendevalda, 86 procent, bedömer att den ekonomiska situationen är tillfredsställande eller god. Bäst upplevs konjunkturen hos Energiföretagen, där samtliga förtroendevalda, dvs 100 procent, upplever en tillfredsställande eller god ekonomisk situation. Därefter följt av företagen inom IKEM och Innovationsföretagen, där 95 procent upplever en tillfredsställande eller god ekonomisk situation. Den bransch som har den i särklass tuffaste ekonomiska situationen är Stål- och metallindustriföretagen, där endast 42 procent upplever en tillfredsställande eller god ekonomisk situation.

Halvårsboksluten bekräftar bilden; fortsatt stark konjunktur för storföretagen trots global oro

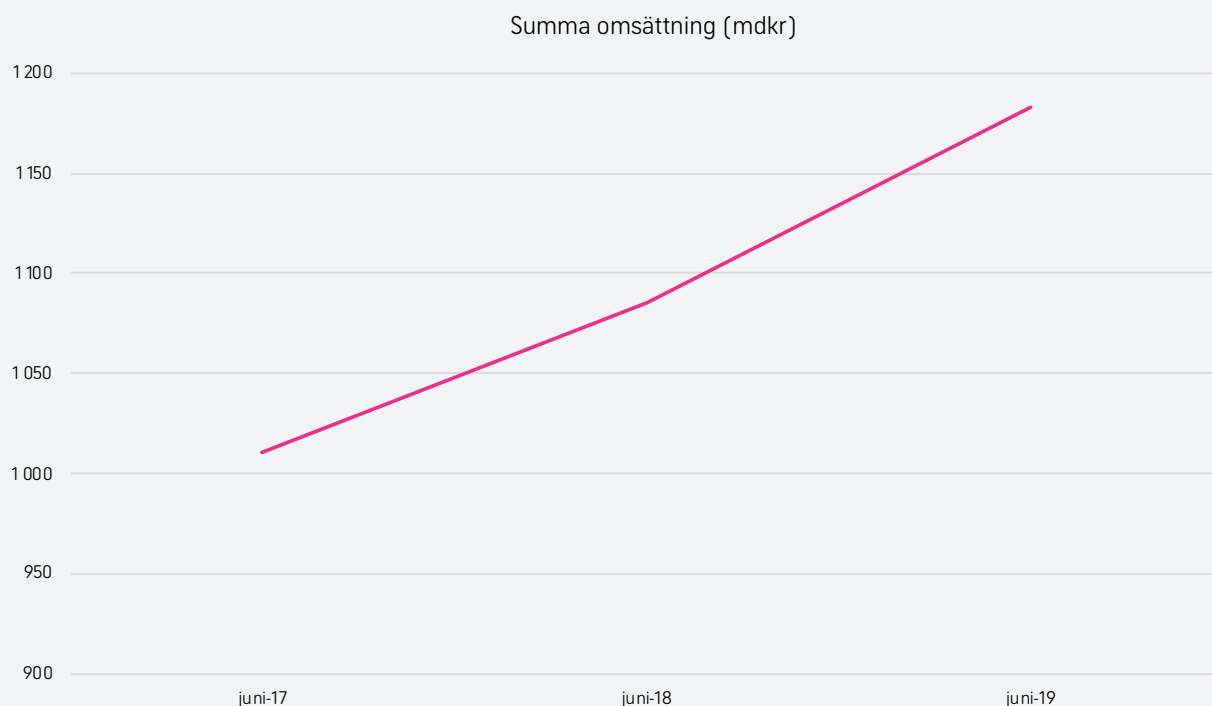
Sveriges Ingenjörer har som part för Facken inom industrin gjort en ekonomisk analys av omsättning och redovisad vinst hos 19 av de största industriföretagen. Analysen visar på en stark konjunktur för det första halvåret 2019. Det är viktigt för den svenska ekonomin eftersom företagen genom sin storlek har stor samhällsekonomisk påverkan på den övriga ekonomin. Storföretagen står också för huvuddelen av det svenska näringslivets samlade investeringar i FoU och har cirka 80 procent av industrins sysselsatta med forskarutbildning.

Analysen bygger på data hämtade från respektive företags delårsbokslut för halvåren 2017, 2018 och 2019. De nyckeltal som redovisas är omsättning och rörelseresultat före avskrivningar, räntor och skatt. Det kan finnas en viss osäkerhet i underlaget eftersom de redovisade

siffrorna justeras i efterhand och därför skiljer sig något mellan årsboksluten. De företag som redovisas är: Volvo Group, Volvo Cars, Ericsson, Scania, Electrolux, Essity, Sandvik, Atlas Copco, SKF, Assa Abloy, SSAB, Astra Zeneca, Autoliv, Boliden, Husqvarna, Alfa Laval, Epiroc, Trelleborg, SAAB.

De stora industriföretagen har trots en global oro och osäkerhet fortsatt god utveckling under första halvåret 2019, där 17 av de 19 redovisade företagen har haft omsättningsökning. Det bör poängteras att exportföretagen har haft en positiv skjuts av växelkursutvecklingen och den svaga svenska kronan under perioden. Industriföretagens framgångar ger också positiva spridningseffekter till den övriga svenska ekonomin.

Sammanlagd omsättning i miljarder kronor i de 19 företagen under första halvåren 2017, 2018 och 2019

Källa: Sveriges Ingenjörer

Omsättningsökningen är dock inte bara en effekt av den försvagade kronan utan också av att företagen satsar på hållbar omställning och det ger ekonomisk avkastning. De stora bolagen ligger också i den tekniska frontlinjen globalt, vilket ger positiva försäljningseffekter. Ett exempel är Ericsson som redovisar att de levererat lösningar för nästan två tredjedelar av alla samtliga kommersialiserade 5G nät.

VD på Ericsson Börje Ekholm konstaterar i halvårsbokslutet 2019:

”Tillväxten ökar inom 5G. Initialt kommer 5G att utgöra en kapacitetsförbättring i storstadsområden. I framtiden förväntas nya, spännande innovationer för 5G. Hittills har vi tillhandahållit lösningar för nästan två tredjedelar av alla kommersiellt lanserade 5G-nät.”

Ökade vinster i de stora bolagen

Företagen redovisar ökade vinster. Av de 19 företagen är det 15 som har ökat sina vinster under andra halvåret 2019 jämfört med samma period föregående år. Som exempel på vinstökning redovisas kommentarer från VD:ar i Alfa Laval och Essity:

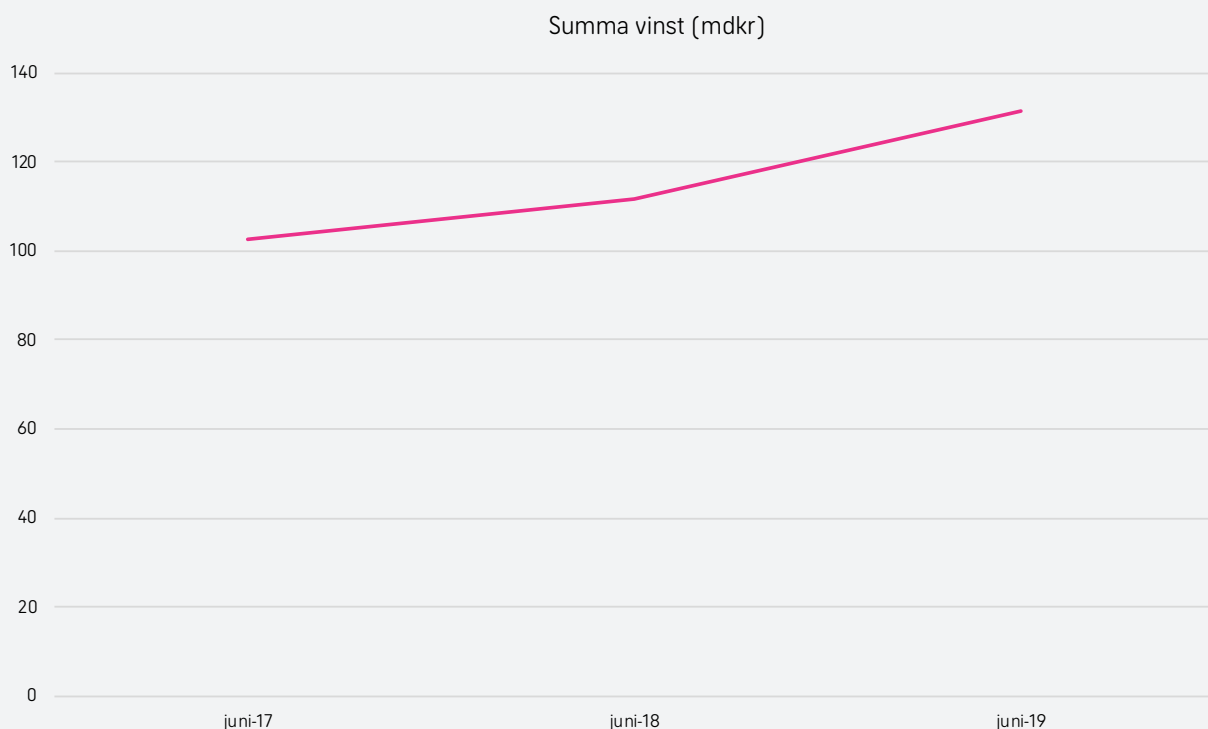
”Fakturering och rörelseresultat visade fortsatt tillväxt i kvartalet och båda nådde nya rekordnivåer. Orderboken är på en mycket hög nivå och utgör en stabil bas för faktureringsutvecklingen framöver.”

Tom Erixon VD Alfa Laval.

”During the quarter the Group continued to report strong organic net sales growth and the adjusted EITA margin rose. The implemented price increases had a positive impact on both organic net sales growth and profitability”.

Magnus Groth VD Essity.

Sammanlagd vinst innan räntor och skatt (EBIT) i miljarder kronor i 19 företag under första halvåret 2017, 2018 och 2019

Källa: Sveriges Ingenjörer

Kommande sex månader; stabilt eller bättre läge i hälften av branscherna

Det är två av branscherna som ser en förbättring kommande sex månader, jämfört med nuläget. Det är IKEM-företagen där 11 procent fler förtroendevalda på företagen som tror det blir bättre än sämre och Almega Utveckling och Tjänster där sex procent fler tror det blir bättre än sämre. En relativt oförändrad ekonomisk situation bedömer de förtroendevalda hos både Teknikarbetsgivarna och IT& Telekomföretagen. En försämrad ekonomisk situation förväntar sig de förtroendevalda inom Innovationsföretagen, Energiföretagen, Massa- och pappersindustrin samt Stål- och metallföretagen. Störst försämring bedöms inom Skogsindustrierna papper & massa där 44 procent fler tror det blir sämre än bättre och inom Stål- och Metall Arbetsgivareförbundet där 48 procent fler tror det blir sämre än bättre jämfört med en konstaterad nedgång redan nu

Några fria svar:

"Stor ordstock, dålig orderingång."

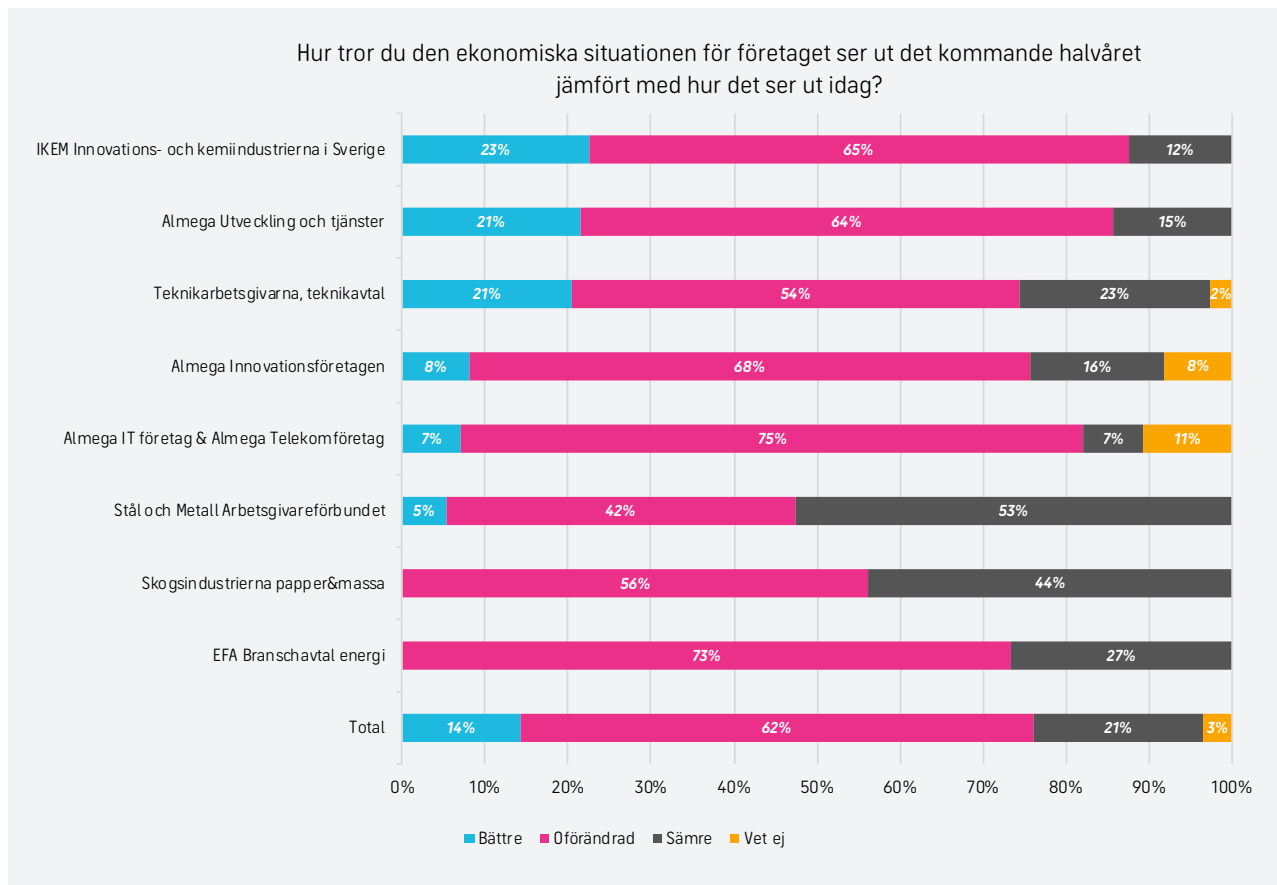
"Priset på pappersmassa sjunker snabbt."

"Tillväxten ser ut att dämpas kommande halvår."

"Verkar i byggsektorn där konjunkturen varit het."

"Företaget utvecklas hela tiden och investerar i nya fabriker eller köper upp andra företag."

"Vi har en mycket hög beläggning och ovanligt hög orderstock. Ser inga tecken på förändring."

Samband hållbarhet och konkurrenskraft

International Energy Agency (IEA) är en del av OECD med 30 medlemsländer. IEA rankade 2019 Sverige som globalt ledande i omställningen till en fossilfri ekonomi. Att ligga tidigt ute i omställning till en fossilfri ekonomi är en framgångsfaktor.

Regeringen startade initiativet "Fossilfritt Sverige" i samband med klimatmötet i Paris 2015. Initiativet arbetar på uppdrag av Miljö- och energidepartementet och samlar idag över 400 aktörer. Exempel på medlemmar bland de stora industribolagen är Volvo och Scania. Det finns också en deklaration från regeringen att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland år 2045.

Initiativet, tillsammans med den nationella deklarationen, bidrar till ökat fokus på hållbarhet nationellt och också till en framgångsfaktor i de stora industribolagen. Nedan följer några exempel på hur VD:ar för några av de större svenska industribolagen ser på detta:

Martin Lundstedt VD Volvo Group, halvårsbokslut 2019

Antal sålda fordon 111 200 (2018) 123 800 (2019) +11 %

"Koncernens framsteg syns både i vår nuvarande lönsamhet och i de produkter vi utvecklar för framtidens hållbara transportlösningar. Arbetet med att stärka våra kunders konkurrenskraft och Volvokoncernens lönsamhet fortsätter både det dagliga förbättringsarbetet i vår verksamhet och omvandlingen av transportindustrin till säkra och mer hållbara lösningar."

Henrik Henriksson VD Scania, halvårsbokslut 2019

Antal sålda fordon 46 800 (2018) 51 200 (2019) +10 %

"Med drygt 19,4 procent av Europamarknaden toppar Scania registreringsstatistiken för lastbilar över 16 ton under årets första halva. Framgången kan i huvudsak förklaras av det goda mottagandet av Scanias nya lastbilsgeneration. Under året vann Scanias R 450 den prestigefyllda utmärkelsen Green Truck Award 2019 som det mest bränsleeffektiva och hållbara kommersiella fordonet i klassen."

Scania genomförde också hösten 2019 en klimatdag för att manifestera betydelsen av företagets satsning på miljön och VD Henrik Henriksson skriver i ett pressmeddelande:

"Now we are taking yet another step and we choose training as our course of action for our Climate Day since we believe that increasing knowledge about climate change is crucial to be able to deliver on the Paris agreement."

Nico Delvaux VD Assa Abloy, halvårsbokslut 2019

"Efter en bra start på 2019 fortsatte den positiva utvecklingen under andra kvartalet. Omsättningen ökade med 11% med förbättrad rörelsemarginal. Omsättningsökningen under kvartalet drevs av 3% organisk tillväxt, förvärvad tillväxt netto om 4% och positiva valutaeffekter om 4%. Med vår starka position inom hållbara och innovativa produkter är vi väl positionerade för att ta tillvara på dessa möjligheter och växa genom att vara relevanta för våra kunder. Det gör att vi kan fortsätta att skapa aktieägarvärde och bidra till en hållbarare värld."

Björn Rosengren VD Sandvik, årsbokslut 2018

"During the year, we received awards and were included in several sustainability indices and lists, such as the prestigious Dow Jones Sustainability Index and Global 100 Most Sustainable Corporations. One practical example of this is offered by our electric mining equipment and automation solutions that help to reduce emissions for mining customers and improve safety in the workplace. 2018 was a record year for Sandvik. We reported the best earnings in the history of the company and a record-high operating margin."

Mats Rahmström VD Atlas Copco, årsbokslut 2018

"Our products are our core mandate and competence, so we have initiated the process to set goals to reduce the negative environmental impact from a life-cycle perspective. These goals are key drivers for us to continue to deliver lasting value to all our stakeholders. The mission is to achieve sustainable, profitable growth. Sustainability plays an important role in Atlas Copco's vision and it is an integral aspect of the Group's mission. Atlas Copco achieved record revenues and record profit for 2018."

SLUTSATS:

Fem av de största industribolagen gör alltså en tydlig koppling mellan hållbarhet och lönsamhet i sina bokslutskommentarer. Genom att företagen utvecklar produkter och tjänster med lägre klimatavtryck, möter de också marknadens ökade efterfrågan på klimatanpassade produkter och tjänster. En slutsats är därför att de stora industrieföretagen har en stark konkurrenskraft och skördar ekonomiska framgångar genom sitt hållbarhetsperspektiv, trots global oro och handelshinder. Att företagen och regeringen går i takt, och delvis också krokas arm, skapar en nationell kraft och resulterar i att Sverige räknas som ledande i världen när det gäller hållbar omställning.

Ingenjörerna är värdeskapare och efterfrågar en ny lönestruktur

Ingenjörerna jobbar med FoU, löser problem och omsätter dessa till nya produkter och tjänster/innovationer som företagen tjänar pengar på. Lösningarna är många gånger först på marknaden, vilket ger ett marknadsförsprång, ökad produktivitet och bättre lönsamhet i företagen. Ingenjörerna är värdeskapare och också en högpresterande grupp i företagen. Detta upplever de förtroendevalda inte återspeglas i ingenjörernas löneutveckling.

Frågan har därför ställts om nuvarande lönestruktur fungerar eller om det finns ett behov av att göra förändringar i lönestrukturen. Med lönestruktur menar Sveriges Ingenjörer att olika individers lön sätts i förhållande till andra utifrån befattning, erfarenhet, kompetens och prestation. Två av tre förtroendevalda, 65 procent, anser att det finns ett behov av att ändra företagets lönestruktur.

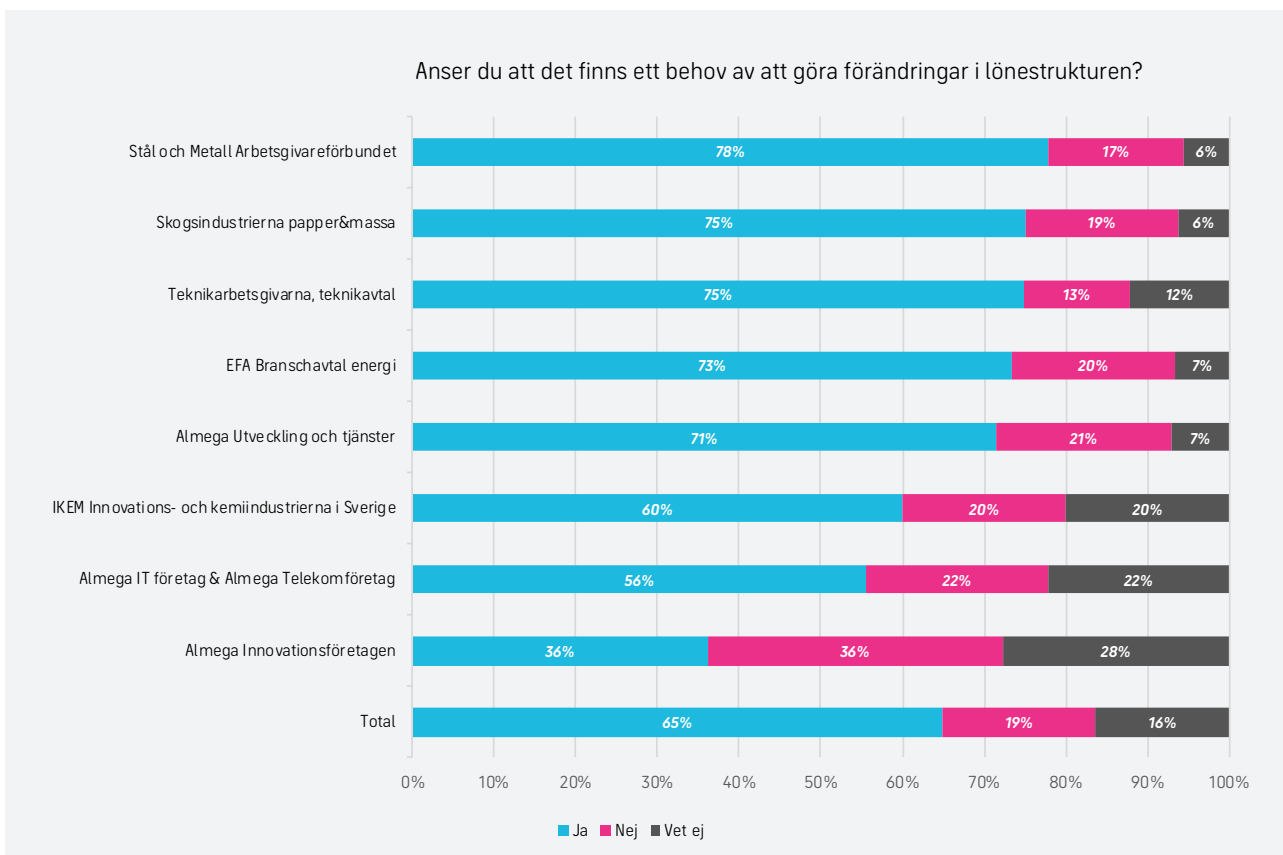
Högst behov av förändring är det inom Stål- och metallföretagen där 78 procent av de förtroendevalda anser att det behövs en ny lönestruktur, följt av Teknikarbetsgivarna och Pappers- och massaindustrin där 75 procent anser att det behövs en ny lönestruktur. Den bransch som har kommit längst i lönestrukturen är Innovationsföretagen, där motsvarande 36 procent anser att det behövs en förändring av lönestrukturen.

Några fria svar:

”Arbetsgivarna går behårt på det centrala avtalet och med 2 procent som ska fördelas på en högpresterande grupp är det svårt att verkligen differentiera.”

”Arbetsgivarna har de senaste 3 åren lagt sig på stupstocksnivån 2,0 procent och då finns det helt enkelt inga medel över att göra stora förändringar av lönestrukturen.”

”Vi har försökt men ej lyckats med denna fråga.”

Majoriteten av de förtroendevalda anser att lönerna inte är konkurrenskraftiga

I enkätundersökningen framkommer att de förtroendevalda inte anser att företagen har konkurrenskraftiga löner för sina tjänstemän. Av alla svar framgår att nästan hälften anser att de inte är konkurrenskraftiga medan två av fem tycker att lönerna är konkurrenskraftiga, övriga vet inte. Den bransch som upplevs ha minst konkurrenskraftiga löner är Almega Utveckling & Tjänster där 71 procent inte anser att lönerna är konkurrenskraftiga. Därefter är det Teknikarbetsgivarna, Stål- och metallföretagen och pappers- och massaindustrin där majoriteten dvs drygt hälften inte anser att lönerna är konkurrenskraftiga. Hos Innovationsföretagen är två tredjedelar av de förtroendevalda nöjda med lönerna.

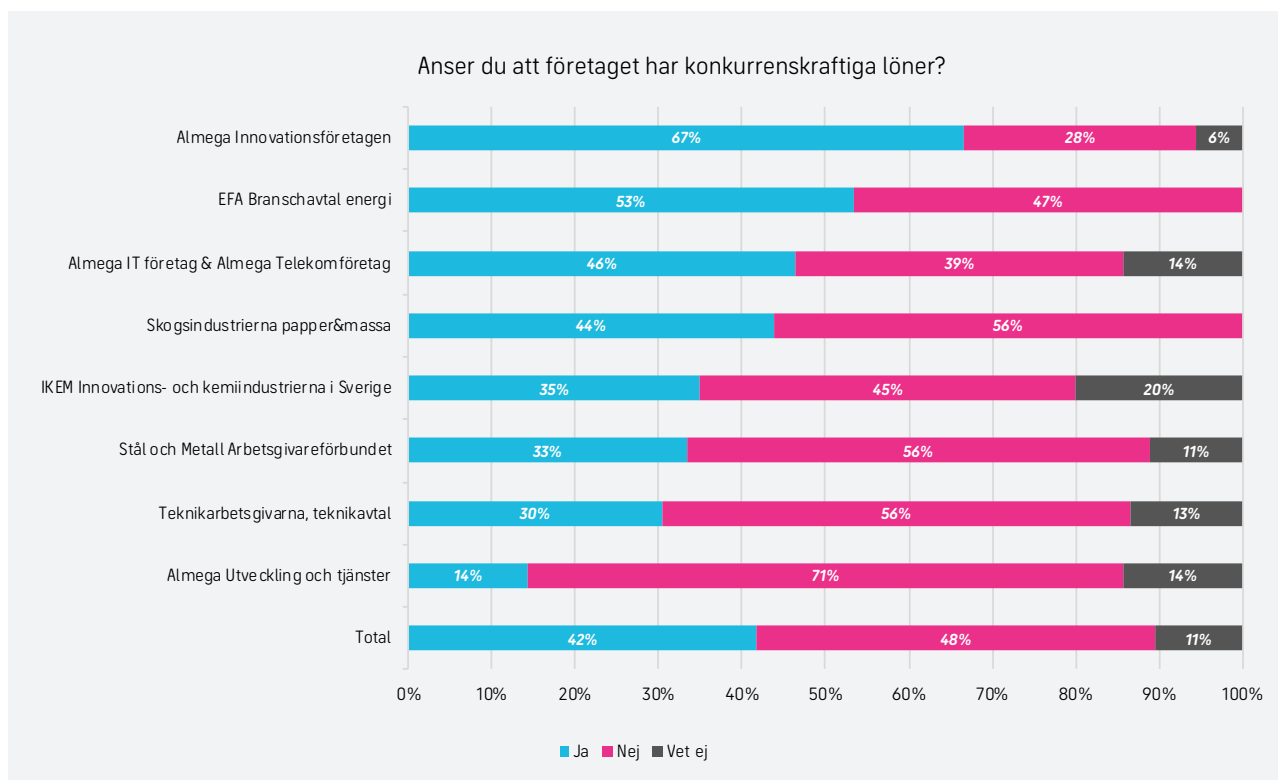
Några fria svar:

”Företaget är inom tillverkningsindustrin och fattar inte att de konkurrerar om samma kompetenser som de stora IT- och konsultföretagen vill ha.”

”Akademiker är ganska lågt betalda.”

”Vi ligger på en svår plats geografiskt och företaget vill inte betala samma löner som i storstäderna, alltså försvinner ingenjörer.”

”Ej konkurrenskraftiga löner för ingenjörer.”

Företagen behöver bli bättre på att planera för sin utvecklingskompetens

Frågan har ställts till de förtroendevalda om företagen har en långsiktig strategi (5 år eller mer) för kompetensutveckling. En strategi och långsiktig plan är en viktig förutsättning för att kunna utveckla befintlig kompetens och rekrytera ny. Det visar sig att knappt ett av fem företag har en långsiktig strategi för sin utvecklingskompetens. Störst förbättringspotential har företagen inom pappers- och massaindustrin där ingen av de förtroendevalda känner till att det finns någon strategi. Stor förbättringspotential finns även hos företagen inom Stål- och metallindustrin, IT & Telekomföretagen och Teknikföretagen där knappt ett av fem företag enligt de förtroendevalda har en långsiktig strategi. Bäst på att planera är företagen inom IKEM, följt av Innovationsföretagen där drygt ett av fem har en långsiktig strategi.

